

Satupirtti n:o 5

Kolme lastua lapsille

Kirjoitti Juhani Aho

Werner Söderström Osakeyhtiö

Hinta 20 p.

KOLME
LASTUA LAPSILLE

KIRJOITTANUT

JUHANI AHO

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

PORVOOSSA 1899
WERNER SÖDERSTRÖMIN KIRJAPAINOSSA

Surullinen tarina jäniksen pojasta.

— Sinulla on nyt yhtä suuret silmät kuin minullakin, puhui emäjänis pojalleen ja kepsahti takajaloilleen istumaan, korvat pörhössä ja etukäpälet lerpallaan.

Poikajänis kepsahti istumaan vastaan, korvat samalla lailla pörhössä ja etukäpälet samalla lailla lerpallaan.

— Niin, niin, se on totista totta, sanoi emäjänis. Minulla on jo kohta toiset hoidettavanani. Sinä saat mennä. Ka, mitä katselet, mene nyt!

Pikku pupu ymmärsi, että leikki oli kaukana, ja että äiti tarkoitti totta sillä, mitä hän sanoi.

Hän tuli hämilleen, silmän kalvo hämartyi epämääräiseksi, ja hän laskeutui hiljaa etujaloilleen, niin että ristiturpa maata kosketti. Olisi tehnyt mieli hellytellen puukata äitiä kylkeen, lepyttää hänet kömpelöllä hyppäyksellä ja lyödä kaikki leikiksi. Mutta äiti tekeytyi yhä ankarammaksi, ja pyöristi silmänsä entistään pyöreämmiksi. Ja pupu luikahti hänen ohitsensa ja kyykki lyhyissä potkuissa pensaikkoon.

Hänen järkivähänsä sanoi hänelle, että hän nyt oli hyljätty ja että hän kärsi syyttömästi. Hän kulki nureilla mielin suoraan eteenpäin. Hän tuli karjan polulle, mutta ei seisahtanut katselemaan.

Hän kohtasi lammaskatraan, mutta ei jäänyt sitä töllistelemään. Hän oli loukkautunut ja hän tahtoi sitä osoittaa. Maat tulivat tuntemattomiksi, vaan hän ei siitä välittänyt. Hän menee näin, menee niin pitkälle kuin metsää riittää — koska ovat hänet kerran hyljänneet. Olkaat tuossa ahon pyörylät, olkaat lehdot haapoineen, niityt hienohelpeisine heinineen ja notkot karvakortteineen. En huoli, en välitä, kuolen nälkään — sitte-pähän korjaavat.

Mutta ilma oli niin kaunis, kesäinen iltapäivä oli niin herttainen ja lämmin. Ja juuri kuin jänis luuli olevansa synkimmän näreikön peitossa, niin loppui metsä ja hän oli niityn reunassa, ladon takana, lähellä pellon aitaa ja tuolla oli talo ylempänä.

Hän seisattui ja kuunteli. Siellä liikuttiin, piika huhusi lehmiä kotiin ja niiden kellot kalkattivat jo hänen selkensä takaa. Ne olivat tuttuja kelloja, hän oli kuullut ne joka päivä. He olivat kulkeneet koko kesän yksillä laitumilla.

Samassa oli jänön pieni suru unohtunut. Hän ei ollutkaan ihan yksin. Ja hän kapsahti kahdelle jalalle, kun kellokas pisti päänsä esiin ja ammahti pihaan päin. Se se oli, tuttu toveri . . . ei nyt enää hätää mitään.

Hän uskalsi ulos niitylle, hiipi ojan vartta ja teki pienen retken ladon kupeelle, josta kuitenkin kääntyi takaisin metsän rantaan. Siellä löysi hän lehtoniemekkeen laidasta tuuhean pikku kuusen, jonka juurelle paneutui levähtämään.

Hän nukahti siihen mielenliikutuksesta uupuneena, pää olkapäitten välissä ja korvat supussa selän päällä. Ja vasta iltayöstä hän heräsi. Hän tunsu kalvavaa nälkää. Mutta hän osasi jo tien niitylle hienohelpeiseen heinikkoon; sieltä täältä haukkasi hän karvakortteen latvaa ja sipulsi sen pieneksi. Niitty oli vielä tekemätön, heinikko korkea ja tuskin yletti hän takajaloilleen nousten näkemään muuta kuin latvat puista, kaivon vintin tuolla talon luona ja tuparakennuksen harjan.

Hän oli syönyt nälkänsä sammuksiin ja lipaisut ojasta vettä kielellään. Ja ennenkun oli tullut aamu, niin oli hän jo tottunut uuteen elämäänsä, päättänyt jäädä tänne, ja emo oli hänelle enää vaan kaukainen muisto. Hän tarkasti varovasti seudun. Vähitellen kävi hän itselleen omat säännölliset polkunsu, joita myöten asteli tuumaakaan syrjään väistymättä. Hänellä oli aidoissa omat kolonsu, hän valitsi määrätyt ruokapaikkansu ja joi omasta suohaudastansu. Hän tottui siihen, että tämä kaikki oli hänen omaansu, ne oli hänen puitaan ja pensaitaan, hänen oli tämä metsikkö ja tuo niitty latoineen, hänen oli talokin tuolla loitompana, jossa päivällä liikuttiin ja pajatettiin, mutta yöllä asetuttiin hiljaa olemaan, siksi aikaa juuri kuin oli hänen määränsä liikkuu.

Kukaan ei häntä häirinnyt. Lapset kävivät kyllä marjassa ja kulkivat ihan hänen ohitsensa. Mutta kun hän silloin emon neuvoja muistaen painautui maata vasten, ei karvaakaan värähyttänyt,

ei ripseäkään räpäyttänyt, niin ne menivät näkemättä ja painuivat kauvemmaksiksi hakametsän peittoon. Niittymies kun ensi kerran viikatettaan hioi, niin säikähti hän pahanpäiväiseksi, loikkasi kolme laukkaa makuupaikastaan ja sydän oli haljeta. Mutta kun ei sekään tullut lähemmäksi, niin rauhoittui hän, palasi takaisin ja tottui siihenkin. Sitten se alkoi soida yhä tutummalta ja sekautui hänen jokapäiväisiin unelmiinsa. Hän vähitellen oppi ulkoa kaikki äänet, ihmisäänet, kellojen kilinän, rattaiden kolinan, kyntömiehen huudot ja hevosten hirnunnan.

Kesäkauden hän kuppelehti hyvähajuisessa heinikossa, kehittyi, lihoi ja tunsu kummaa voimaa jalkajänteissään.

Niitty oli niitetty, päivät lyhenivät, yöt piteni ja tuli rumat syksyiset ilmat. Metsä rapisi yhtä mittaa, lehdet pelottivat pudotessaan, kahisivat niin oudosti ja lehto ei enää suojannut. Saloilta kuului pauketta, haukuntaa ja meteliä. Hän ei ymmärtänyt mitä se oli, mutta hän aavisti, että se ei ollut hyväksi. Kerran hänen ohitsensa kulki isoja olentoja ja niittyä pitkin juosta roihotti nuuskiva, päristelevä peto. Heillä oli paha mielessä noilla, hän kuunteli silmät jäykkänä päässä ja hänen takajalkansa jo ponnistelivat lähtemään. Mutta hän painautui vielä ja pelastui. Ne menivät sivu eivätkä tulleet enää toista kertaa.

Eräänä päivänä kävi hän kovasti kummiinsa. Hän nuoli kypäliään ja kupeitaan eikä tuntenut

omia karvojaan. Hän oli alkanut valjeta. Mitä se merkitsi? Mitä hullua tämä oli?

Kaikki muu musteni ympärillä ja hän itse vähitellen valkeni. Hänestä tuntui, ettei hänellä ollut turvaa missään, että hänet keksittiin pitkien matkojen päästä ja että puut ja pensaikot häntä sormella osoittelivat. Jos hän vähänkään minnekkä liikahdi, oli harakka häntä nauramassa ja närhi rääkymässä hänen päänsä päällä. Häpeissään haki hän suojaa sakeimmissa näreiköissä, ei uskaltanut aukeille paikoille ja pysyi poutaöinä kokonaan piilossa, nälänkin uhalla. Ja se yhä vaan paheni, hän valkeni valkenemistaan ja oli joutua ihan epätoivoon itsestään.

Mutta eräänä päivänä, kun hänen, maksoi mitä maksoi, täytyi lähteä piilostaan ruuan hakuun, odotti häntä iloinen hämmästys. Hän oli lentää selälleen ihmetyksestä. Maa oli valkea ja seudut ihan outoja. Ja kun hän kääntyi jällelleen katsomaan, niin oli merkkiä lumessa. Hän palasi takaisin ja meni eteenpäin ja aina syntyi niitä samanlaisia, mihin hän vaan kulki. Hän puhaltautui syrjään, mutta siinä ne olivat taas, kun hän muuttautui toiseen paikkaan. Tämä oli kovin hupaista ja hullunkurista. Hänen olisi tehnyt mielensä kohti kurkkuaan nauramaan.

Sitä oli joka paikassa tuota valkoista, sitä tippui taivaastakin käpälille ja nuuskivan nenän päälle. Ja kaikkialla oli samanlaista. Musta palokin oli yhtä valkeana kuin ahot ja niityt. Aivan

samanlaisina kuin hän itsekin. Maailma oli muuttunut *hänen* näköisekseen.

Talven tullen heräsi hänessä uusi virkeys. Hän tunsi välistä vastustamattoman halun lähteä laukkaamaan suoraan eteenpäin lumikenttiä pitkin, joita oli kaikkialla. Kaikki häiritsijät olivat aikoja sitten kadonneet. Ei kuulunut haukuntaa, ei ihmistenkään ääniä talon ympärillä. Ainoastaan reen jalaksen ritinää ja kaivon vintin narinaa. Tiainen oli toinen toveri, ja toinen puun kylkeä takova tikka.

Kuutamooistia teki hän itselleen juhlahetket. Kun hän oli laihohalmeessa illastanut, niin lähti hän huvittelemaan.

Talo tuolla se häntä erittäinkin viehätti. Hänessä kehittyi hurja himo mennä niityn aidan luo, ja hän meni. Siellä oli rako aidassa ja hän pistäytyi siitä sisään. Seisattui keskelle peltoa ja arveli. Uskalsi jo riihelle asti, joka lämpesi. Nuuskiskeli savuista ilmaa, kiersi ruumenhuoneen taaksi ja astui epähuomiossa olkikupoon, jonka kahauksesta säikähti niin, että potkasi pitkän syrjähypyn lumikinokseen. Sillä kertaa ei mennyt sen edemmä.

Mutta seuraavana yönä oli hän rohkeampi. Hiipi riihen edustalta tietä myöten pihaan, jossa seisattui tuvan ja tallin väliselle solalle. Kartanolla oli reki ja vesisammio.

Tallissa purra rouskutti hevonen, mutta muuta pelättävää ei näkynyt.

Hän oli nyt nähnyt sen, mitä aina oli uteliaisuudella halunnut. Ja tyytyväisenä palasi hän

entisiä jälkiään pellon yli ja niityn poikki takaisin näreikköönsä.

Näin yhden kerran mielensä rohkaistuaan, teki hän saman retken joka yö, kun oli pakkanen ja tahtoi tulla kylmä yhdessä kohden. Hän laukkaili lämpimikseen ristiin rastiin kaikki lähiseudut, pani välistä iloiseksi hyppelyksi niityillä ja pelloilla ja temmelteli oman kuvaimensa kanssa kuutamossa. Hän hallitsi koko ympäristöä, polki itselleen kovat tiet kinoksiin, kulki ne auki pyryjen jälkeen ja piiritti niillä koko talon.

Sattui sitten erään kerran, kun hän korvat pörhöllään tepasteli tallin edustalla, että tuvan mustasta ovesta astui ulos valkea kamala aave. Vavahtaen karkasi jänö solan suuhun, kuuli takanaan kiljahdettavan ja kämmeniä lyötävän yhteen. Oli satanut vitiä ja lumipilvenä pölysi hän ennen tehtyä jälkeään aidannurkkausta kohti, huimentaen vauhtiaan alamäessä.

Silloin kuului hänen suustaan surkea parahdus, jonka jäinen metsänranta heikkona kaikuna kertoi, hän retkahti selälleen maahan — ja oli kuollut. Hän oli ajanut päänsä aidan raossa väjyvän langan silmukkaan ja kuristunut.

Kuolema tuli niin äkkiä ja odottamatta, ettei se ennättänyt painaa kauhustustansakaan hänen kasvoilleen.

Hän heitti henkensä kauniina, kuutamoisena yönä, ja huomenna kantoi talon pikku Pekka hänet jäätyneenä kurikkana riemuiten kotiinsa.

Iloinen tarina jäniksestä ja pojasta.

— Katsoppas tätä! huudahti Pekka ja heitti tuvan ovesta sisään valkean jäätyneen jäniksen.

Kaikki tuvassa olijat riensivät Pekan saalista ihailemaan ja häntä itseään kiittelemään:

— No, jopahan sai saaliin!

— Mistä sinä sen sait?

— Jo sitä on poikaa!

— Sinusta se vasta metsämies tulee!

Olikin se Pekka nyt miestä mielestään. Kaiken talvea oli jänislanka ollut pellon alla aidan raossa ja melkein joka päivä oli hän käynyt pyydystään kokemassa, mutta aina oli se ollut tyhjä. Nyt oli siihen vihdoinkin käynyt, kun ei sitä enää osannut odottaakaan. Pekan posket hehkuivat, silmät loistivat ja voiton riemulla riiputteli hän saalista takajaloista. Kaikki muut häntä kehuivat, äiti vaan ei mitään virkkanut. Äänetönnä hän vaan hämmenteli puuropataa lieden päällä, sitten sanoi hän:

— Pupu parka! Kun toki raatsit pihajäniksen tappaa!

Pekka ei ollut ensin kuulevinaankaan. Äidin säälittelemisen häiritsi kuitenkin hiukan hänen iloaan ja hän koetti puolustella itseään sillä, että sanoi:

— Itsepähän kävi lankaan!

— Vaan kukas sen pani sen langan?

Mutta siitä ei Pekka välittänyt, virkkoi vaan:

— Nyt niitä vasta oikein aletaan pannakin lankoja!

Eikä hän nyt koko talvena joutanut muuta tekemään eikä ajattelemaan kuin jänislankojaan. Päiväkaudet hiihteli hän talon takalistolla ja missä vaan oli pupu polkua tehnyt aitain alatse laiho-peltoihin tai tepastellut syönnöksillään haapapuiden ympärillä, siihen satoi Pekka pyydyksensä ja oppi vähitellen niin taitavasti niitä asettelemaan, että oli melkein ainainen jänisrokka mökin padassa porisemassa. Hyvin ne talonväet siitä Pekkaa kehuivat ja kylässäkin häntä kiiteltiin. Mihin hän vaan tuli, sanottiin hänestä: — Tämä Pekka se vasta poikaa on! — Äiti vaan ei koskaan kiitellyt. — Kaulastaanpahan on taas kuristunut. Kuinkahan kauvan lie tuokin kitunut! oli hänen tapanaan surkutella.

Yksi oli kuitenkin Pekalla huoli, se, ett'ei saanut käymään lankaansa sitä jänistä, jota olisi mielensä kaikista enimmin himoinnut. Se oli pihajänis sekin, joka kaikilla uusilla lumilla laukkaili talon ympäröyksen jälkiä täyteen. Se oli tullut sen entisen pihajäniksen sijaan, joka oli Pekan

ensimmäinen saalis, niinkuin uusi jänis usein ilmestyy entisen olinpaikoille.

— Antaisit tuon olla pyydystelemättä, sanoi äiti. Se siinä niin somasti tepastelee.

— Laihoapa tuo tarvelee, virkkoi Pekka vastaan.

Ja hän ponnisti nyt kaikki voimansa juuri tätä jänistä saadakseen.

Mutta kun hän viritti lankansa yhteen aidan rakoon, alkoi jänis pitää polkuaan toisesta. Pekka haki kaikki lankansa metsästä ja sulki joka raon. Mutta silloin kulki jänis sisään ja ulos veräjistä. Eikä se näyttänyt mitään pelkäävän. Välistä pistihe, niinkuin se entinenkin pihajänis, ihan pirtin oven edessä, ikäänkuin ivatakseen Pekan pyyntihommia.

Mutta nyt oli Pekka huomannut, että se kulkiessaan pihaan ja pihasta metsään, jossa sillä oli makuupaikkansa jossain mökin takana olevan korkean vuoren rinteellä, pistäytyi alangon niittydolla. Se kiersi aina ladon ihan lähitse nurkkia ja kävi syömässä heinän rippeitä ladon edestä. Pekka viritti lankansa siihen jälen päälle ja pisti kepakon, johon vaskilanka oli kiinnitetty, ladon seinänrakoon. Panipa vielä vähän tuohenkäprykin jälen alle, että se siihen astuessaan säikähtää ja lentää suin päin satimeen.

Varhain seuraavana aamuna, joka oli sunnuntai, lähti Pekka uutta pyydystänsä kokemaan. Jo kaukaa näki hän, että saalis oli käynyt

satimeen ja oli vielä elossa. Pekalta pääsi ilon huudahdus ja hän ponnisti pitkän potkun suksiltaan. Se hyppi ja telmi siellä ja pölyytteli lunta ympärilleen. Kun se oli käynyt kiinni vaan toisesta takajalastaan ja Pekka pelkäsi sen pääsevän irti, hyppäsi hän lähelle tultuaan alas suksiltaan ja aikoi käydä sulin käsin saaliisensa kiinni. Mutta silloin katkesi lanka irti kepakosta ja Pekan kainaloiden alitse pääsi jänis pakoon. Ennenkun Pekka ehti päästä syvästä lumesta taas suksilleen, oli se jo matkainsa päässä niityllä.

Takajalassa laahustava lanka vaikeutti kuitenkin jänön kulkua ja hetken päästä oli Pekka sen kintereillä. Mutta juuri kun hän oli sen saavuttamaisillaan, lähti se taas menemään. Peräkkäin, jänis vähän edellä ja Pekka jälessä, kulkivat he niityä myöten, poikkesivat pelloille, pistäytyivät vähän metsän reunassakin ja tulivat taas aukealle. Mutta sitten lähti jänis pyrkimään vuorta kohti ja pääsi-kin sinne. Vastamäessä jäi Pekka suksineen yhä enemmän jällelle ja kun jänis istua kökötti vuoren harjulla, ponnisteli Pekka vasta puolimäessä.

Pekkaa alkoi jo uuvuttaa, hiki valui virtaanaan otsalta ja sydän läähätti niin, että täytyi välistä pysähtyä henkeä vetämään, kun jalkaakin livetti niin, että oli tuon tuostakin silmälleen tuuskahtaa. Päästyään mäen päälle jaksoi hän tuskin jäsentä liikauttaa.

Mutta uupunut on jäniskin. Se on painautunut kiven kupeesen ja laskee aivan lähelle.

Vähän toinnuttuaan lähettää Pekka sitä sauvalaan, mutta sauva menee sivu ja töksähtää hanteen. Siitä pelästyneenä puhaltuu jänis laukkaan entisiä jälkiään alas vuoren rinnettä.

Ehtimättä ottaa sauvaansakaan syöksee Pekka jälkeen. Siinä hän nyt viimeinkin luulee sen saavuttavansa alamäessä ja huimaavaa vauhtia kiitävät he nyt molemmat rinnettä alas.

Mutta keskellä mäkeä on kaatunut puu ja sen latvan alle pujahtaa jänis. Pekka ei saa sukiaan käännetyksi, vaan lentää rydön yli sen toiselle puolelle suin päin lumeen.

Kun hän siitä selviää, seisoo hän polviaan myöten kinoksessa. Toinen suksi on pystyssä hangessa, toinen on ryöstäytynyt menemään mäen alle. Jänis istuu toisella puolella kaatunutta puuta ja katselee Pekkaa surullisin silmin. Sillä on lanka jalassa ja lanka on hangannut sen verille, niin että hankikin punottaa.

Pekka ei taida sille mitään. Molemmat ovat uuvuksissa. Pekka läähättää niinkuin olisi sydän rinnasta ryöstäytymässä ja jäniskin näyttää huohottavan. Voimatta siinä mitään katselevat he toisiaan.

Hetken päästää tointuu kuitenkin jänis sen verran, että lähtee hiljalleen kuukkimaan pois ja katoa katajapensaiden taa.

Pekalta pääsee itku ja kun hän on aikansa itkenyt, kahlaa hän toisen suksensa avulla alas

niitylle toisen suksensa luo ja pääsee viimein, yhä vetistellen, kotiinsa.

Äiti on juuri tullut kirkosta ja panee Pekan kertomaan, mitä hänelle on tapahtunut.

— Ja sitäkö sinä itket, ett'et saanut jänistäsi? sanoo äiti. Ja minä kun luulin sinun itkäväsi sitä, että pupuparka sinun tähtesi nyt siellä vaivaisena kolmijalkana kulkea remputtaa. Entäs jos olisit *sinä* jäniksen sijassa ja lanka luutasi kalvaisi?

Muuta ei äiti sanonut, mutta Pekka pillahti yhä katkerampaan itkuun ja itki nyt sitä, mitä äiti oli sanonut. Itki koko illan ja itki vielä yölläkin maatessaan vuoteellaan seinäänpäin kääntyneenä. Niinpiankun hän vaan muisti jäniksen ja sen verisen jalan ja miten se oli häntä surullisesti katsellut, alkoivat kyynelet aina vuotaa. »Entäs jos olisit *sinä* jäniksen sijassa ja lanka luutasi kalvaisi».

Niinpiankun päivä alkoi valeta, hiipi Pekka ylös vuoteeltaan ja hiihti metsään sille paikalle, missä oli kaatunut mäen rinteessä. Siinä löysi hän helposti jäniksen jälet, joihin oli verta tippunut. Hän noudatteli niitä ja tapasi vähän päästä jäniksen makuultaan näreen juuresta. Se ei yrittänytkään pakoon lähteä, sillä lanka oli takertunut näreesen.

Pekka irtautti langan jänön jalasta ja päästi sen menemään. Iloisena otti se muutamia lyhyviä laukkoja ja kapsahti sitten takajaloilleen istumaan

Se katseli kuin ihmeissään Pekkaa, vilkutteli korviaan ja puulautui sitten menemään, töpöhännälään ystävällisesti hyvästiä vilkuttaen.

Kun Pekka tuli kotiin, ei ollut hänellä muuta saalista kuin katkennut jänislanka. Mutta ei hän ollut saanut milloinkaan mielestään niin hyvää saalista. Hänen oli niin herttainen olla ja elää, että ilokyynel kihautti hänen silmässään.

Sen päivän perästä ei Pekka enää pitänyt jänislankoja, vaan hävitti muidenkin panemat langat, jos niitä milloin tapasi metsässä.

Se jänis, jonka hän oli päästänyt menemään, koteutui pian taas tepastelemaan talon ympärillä — ja eikö tuo tepastelle tuolla vielä nytkin.

Haltijan joululahjat.

Lapset olivat joulun aattoiltaa kuluttaakseen menneet mäkeen. He laskivat alas rantatörmästä ja aina nousivat. Mutta kun alkoi tulla hämärä, rupesi nouseminen tuntumaan niin kovin raskaalta. Pikku-Heikki, joka oli nuorin ja jolla sentähden oli huonoin ja raskain kelkka, ei jaksanut yhteen menoonsa ponnistaa mäkeä ylös. Hänen täytyi istuutua levähtämään saunan eteen, joka oli puolivälissä pihasta rantaan.

Taas uuvutti häntä niin, että silmiä huikasi ja rentonaan heittäytyi hän kelkkaansa. Mutta kun hän siinä istui tiepuolessa saunan seinämällä, niin tuli hänen mieleensä ajatus, joista semmoinen pikku poika ei tiedä, mistä ne aina tulevat:

— »Mitenkähän se vanha ruuna jaksaa sitä isoa vesitynnöriä kiskoa?»

Tuskin oli hän ne sanat saanut mielessään lausutuksi, kun saunan takaa samassa hivahti hänen eteensä tielle pikku haltija, semmoinen uni-enkeli, joita Heikki usein näki unissaan öillä ja välistä ilmisissään päivälläkin. Se oli melkein

Heikin itsensä näköinen ja kokoinen, semmoinen, mimmoisena hän oli nähnyt itsensä salin suuressa kuvastimessa ja sentähden ei Heikki sitä pelästynytäkään, kun se hänelle virkkoi:

— Ei se jaksaisikaan, jos en minä auttaisi.

— Mitenkä sinä autat?

— Tule mukaani, niin saat nähdä. Istu vaan siinä kelkassasi, kyllä minä vedän.

— Minnekkä sinä menet?

— Menen joululahjoja viemään.

— Annatko minullekin?

— En anna sinulle, kun eilen vanhaa ruunaa piiskalla selkään sivalsit, vaikka sillä oli täysi vesitynnöri reessä.

— Kenellekäs sitten annat?

— Annan kaikille niille eläimille, joita pahat ihmiset ahdistelevät ja pahoin pitelevät ja kiusaavat.

— Minkätähden sinä viet minut metsään? kysyi Heikki, kun näki haltijan kääntyvän haka-veräjälle päin. Vaikka ei ollut hankiainen, niin ei kelkkaa upottanut.

— Vien jäniksille joululahjoja.

— Jäniksillekö joululahjoja? Jopa sinä olet soma . . .

— Olehan vaiti nyt!

Oli menty vähän matkaa hakaan, niin vihelti haltija hiljaa ja Heikki näki valkosen jäniksen tulla kuukkivan pensaikosta ja kepsahtavan kahdelle jalalle haltijan eteen.

— Iloista joulua sinulle! Tulin sanomaan sinulle, että olen kaatanut haapoja pihapellon alle, jossa ei kukaan tiedä niitä kaatuneen. Saatat mennä sinne mistä tahdot, et tarvitse pelätä lanvoja, jotka olen katkonut, etkä koiraakaan, se on pantu koppiinsa. Sano muillekin, että saavat sieltä mennä jouluruokaa hakemaan. — Kuulehan, elähän mene... sano siellä, kun tapaavat ne peltopyyt, että menevät vaan riihen alle, jos tahtovat joulujuviä noukkia... Kissa makaa tuvan uunilla joulunpyhät.

Iloissaan lähti jänis mennä hippasemaan ja heitti kuperkeikan mennessään.

— Meneeköhän ne sinne? kysyi Heikki.

— Käyhän huomenna katsomassa, niin näet.

— Sinäkö ne jänislangat katkot? kysyi Heikki, kun muisti kuulleensa, että jänikset usein olivat vanhimman veljen pyydyksiä katkoneet.

— Minä ne katkon ja lauvon loukut, liisin rihmat, pilaan pyssyt ja koirat lumoon. Minä niille ruokapaikankin neuvon, ajan lumen laiho-pelloilta, panen tuulen haapoja kaatamaan... kohta olisivat kaikki hyvät metsän eläimet lopussa, jos en minä niitä aina hoiteleisi.

— Vaan äitipä panee ohralyhteet varpusille jouluksi.

— Niin, kun minä panetan. Kun se muissa töissä häärii eikä muista, piiperrän minä sen korvaan niinkuin varpunen ja silloin se muistaa.

— Piipersitkö tänäänkin, kun äiti yhtäkkiä sanoi: ai, ei pidä varpusia unohtaa!

— Silloin juuri seisoin sen korvan takana, vaikk'ette nähneet.

Puhuessaan näin oli haltija juosta hipsutellut keveästi kuin koira hankea pitkin piennarta myöten pihaan päin. Tallin eteen tultuaan kävi hän Heikkiä kainaloihin ja hyppyyttää ponnahutti hänet luukusta ylisille pehmeihin heiniin. Haltija kurkisti alas häkkiin, se oli heiniä täynnä. Sitten pudottautui hän Heikin kanssa häkin läpi ruunan eteen ruuheen, joka oli puolillaan vasta pantuja kauroja.

— Mikset sinä syö? kysyi haltija.

Mutta ei ruuna vastannut, seisoi vaan alla päin, huuli lerpallaan ja korvat velttoina.

— Polle! sanoi haltija taas hyväilevällä äänellä ja taputteli ruunaa kaulalle. Etkö tunne minua, minähän olen se jouluhaltija?

Jo hörhähti ruuna vähäsen ja kohotti hiukan päätään.

— Ei maista ruoka, sanoi haltija. Se ei osaa valittaa vaivojaan, mutta kyllä minä tiedän, mitä se ajattelee. Koko vuoden on sen pitänyt yksinäisenä hevosenä raskaita kuormia kiskoa. Kaupungissakin piti nyt joulun edellä käydä jouluvaroja noutamassa umpikelillä. Kiire oli ja kovasti ajettiin eivätkä nousseet vastamäessäkään reestä, vaikka Polle pysähtyi odottamaan. Sitten on ollut kerta päivässä halolla, toisen heinässä ja aamuin ja illoin on saanut vesitynnörin jyrkästä termästä vetää. Eihän se vielä mitään, kun kuitenkin

ruokaa antavat, mutta siitä on mielensä niin murheelinen, ettei syödä saata, kun eivät turpaa hyväile, eivät kaulalle taputa, vaan selkään piiskalla sivaltavat. Se löi sinua, Polle, eilen tämä poika, mutta tämän päivän perästä se ei enää milloinkaan lyö. Ethän lyö, Heikki?

— En lyö, vakuutti Heikki, itku kurkussa.

— Ei se lyö eikä anna muidenkaan lyödä, kun suureksi kasvaa; vaan lupaa olla ystävällinen sekä sinulle että muillekin hevosille ja eläimille. Tule nyt, Heikki, tänne Pollea taputtamaan.

Jo kohotti Polle yhä enemmän päätään ja korviaan pyöräytti ja sen silmissä näkyi, että se alkoi leppyä.

— Vielä ne, Polle, sinulle ilopäivätkin koittaa, puhui haltija yhä hellemmällä äänellä. Huomenna saat herralta uudet kulkuset länkiisi ja uudet tiuvut ja mäkiwyöt pislai-helain kanssa. Katein silmin sinua kirkonmäellä muut hevoset katselevat ja niin olet kuin ori ikään. Ja kun talven kestää jaksanet, niin jo tulee kesä, Polle, kuuletko, tulee kesä! Laitumelle pääset, kulet siellä missä tahdot, kahlaat polviasia myöten heinikossa, porskuttelet järvien rantoja, yöt mehevillä ahomaila syökentelet ja päivät viileissä viidakoissa seisoskelet. Kelpaako elääksesi?

Nyt hörhähti ruuna niin, että sieramet suurina tuprusivat, kyömisti kaulaansa ja nyhtäsi ison heinävihkon häkistä.

— Jokos maistaa! Pidä nyt mielessäsi, mitä

olen puhunut eläkä murheitasi muistele eläkä huoliasi haudo. Tämä Heikkikin tulee sinua nyt joka päivä taputtelemaan.

Mielihyvissään näykkäsi ruuna Heikkiä huu- lillaan, tavotellen häntä nuollakseen, pisti turpansa sieramia myöten kauroihin, ja alkoi niitä purra rouskutella.

— Rouskuttele, ruuna, rouskuttele, kehoitteli haltija. Me lähdemme nyt ja jätämme sinut rauhaan. Hyvästi, Polle! Hauskaa joulua!

— Ethän sinä sille joululahjoja antanutkaan, sanoi Heikki, kun olivat tulleet tallin eteen yläsil- lan ja luukun kautta ja Heikki taas istui kelkas- saan.

— Enkö antanut? — kun mielensä kevensin ja sydämmensä sulatin! Nyt se sitä kesään asti muis- telee.

— Muistaakohan se?

— Hevosella on hyvä muisti. Kun sitä kerta vuodessakaan hyvin kohtelet ja hellästi sille haas- telet, niin muistaa se vaan sen ja kaikki pahat päivänsä unhottaa ja raskaimmatkin kuormansa iloisiin mielin vetää. Nyt tiedät, mitenkä se vanha ruuna jaksaa sitä isoa vesitynnöriä kiskoa. — Hauskaa joulua nyt sinullekin!

— Joko sinä menet?

— Minulla on kova kiire. Pitää mennä vielä navettaan lehmiä lohduttelemaan, jotka talvikau- den kytkyessä kiusaantuvat... kuuletko, kuinka ne jo ammuvat, kun tuntevat minun mailla olevan...

ja monet muut talot ovat käytävät, joissa minua tänä iltana odotetaan, ja paljon on semmoisia pikku poikia kuin sinä olet, Heikki, joita minun täytyy tavata! Muista nyt Pollea hyvin kohdella.

— En lyö enää Pollea! huudahti Heikki innoissaan, mutta silloin nyhtäsi haltija kelkan jukkoa ja antoi jalallaan vauhtia taka-kaplainin, niin että kelkka lähti vinhaa vauhtia kiitämään ja kiiti kuin myötämäkeen. Mutta kun Heikki siitä vauhdista tointui, niin oli kelkka siinä, missä oli ollut silloin, kun haltija sitä ensin vetämään lähti, ja Heikki istui kelkassa, kaikki muut lapset ympärillään.

— Missä sinä olet ollut, kun me huudettiin? ne kysyivät. — Nukuitko sinä?

— Ei saa enää milloinkaan Pollea lyödä, vastasi Heikki.

— Mitä sinä horiset?

— Vaan pitää kaulaa taputtaa jouluna, toimitti Heikki. Kun minä isoksi kasvan, niin en anna kenenkään Pollea lyödä.

Toiset lapset Heikille nauramaan, mutta Heikki puhui vaan jäniksistä ja peltopyistä, joille pitää jouluna ruokaa antaa... tulkootpahan huomenna katsomaan, niin itse näkevät.

Ja sitä samaa Heikki poika hoki aina tuontuostakin joulu-illan kestäessä eikä huolinut, vaikka toiset hänelle nauroivat ja sanoivat, että ne on taas niitä Heikin houreita.

Vaan Heikki uskoi niin varmasti siihen, mitä haltija oli hänelle sanonut, että meni jouluaamuna

pellon alle katsomaan, oliko siellä jänis käynyt haapoja syömässä. Oli se käynyt ja oli peltopyidenkin jälkiä riihen edessä. Vielä meni Heikki talliinkin ja pyöreänä kuin säkki seisoi Polle pilttuussaan ja katseli ystävällisesti silmillään. Ja navetassa märehivät lehmät pitkällään parsissaan, niinkuin ei heiltä olisi mitään puuttunut.

Vaan kun Heikki palasi joulukirkosta ja näki jonkun aikovan piiskalla hevostaan sivaltaa, niin huusi hän:

— Elä lyö! — jolloin mies kääntyi jälelleen niin ihmeissään, että jäi lyönti lyömättä, ja pudotti piiskan kupeelleen rekeen.

SATUPIRTTI

Sarja kirjasia lapsille.

I.

Selma Lagerlöf:

Kultasydän.

Todella kaunis kertomus. Se on lapsen elämäntarina, joka osottaa että *rakastava sydän* voi kovaosaisenkin elämän saattaa valoisaksi ja siunausta tuottavaksi.

Hinta 20 p.

II.

Arthur Ransome:

Pientä metsän väkeä.

Kun tätä kirjaa lukee, luulee melkein todella olevansa jänisten, oravain ja hiirien joukossa metsässä, niin elävä se on ja niin hauskesti kuvitettu. Hinta 20 p.

III & IV.

LASTEN JOULU- NÄYTELMIÄ:

Anna Sahlstén:

Joulutonttujen luona. Pikku Kertun joulu.

Näistä vihoista saavat lasten joulujuhlat todella viehättäviä ja kauniita ohjelmanumeroita. Niissä on mielikuvitusta ihan hämmästyttävästi ja lapset pysyvät niitä esittämään. Niitä on jo tätä ennen esitetty monessa koulussa. Hinta à 20 p.

V.

Juhani Aho:

Kolme lastua lapsille.

Hinta 20 p.

VI.

Z. Topelius:

Jaloo kylvöä.

Hinta 20 p.

Seuratkaa tämän sarjan kehitystä! Siihen tulee paljon kuvallisia ja hauskoja kirjasia.